Làm Công Tác Kỹ Thuật VỚI CÁN BỘ NHÀ NƯỚC MỚI

Bài của NGUYỄN CÔNG THUẦN

Tôi có một cái nghề. Nghề của tôi nằm trong ngành điện và ở phạm vi cung cấp điện cho các nơi tiêu thụ, nói nôm na là phần hệ thống điện ở "phía trước công tơ". Tôi có nhiều anh em bè bạn trong các ngành kiến trúc và công chánh trước làm việc ở Tổng nha Kiến thiết và nhiều cơ quan chuyên môn khác. Nhưng hồi trước năm 1975 tôi chưa hề một lần nghĩ là có ngày tôi sẽ vào làm việc tại Tổng nha Kiến thiết, làm việc về ngành điện, nhưng lại đối từ phía trước ra "đằng sau công tơ".

Đầu năm 1977, trong một tâm trạng hết sức não nề về cuộc sống, về công việc làm và về tương lai, tôi cố gắng kiếm cho mình một chỗ yên thân, càng kín càng tốt, cố gắng làm cho mình hòa lẫn vào đám đông xung quanh để đừng bị ai dòm ngó. Tôi đầu đơn vào Tổng nha Kiến thiết, lúc đó đã đổi tên thành cái gọi là "Viện Thiết kế và Quy hoạch tổng quát" văn phòng chính vẫn nằm ở đường PĐPhùng (bây giờ đã đổi thành NĐChiểu), Sàigòn. Tôi được nhận cho làm việc với hạng bậc "Kỹ sư 1" và lương 56 đồng một tháng. Khi trao cho tôi tờ khế ước tuyển dụng với thời gian 3 tháng, người cán bộ của phòng Tổ chức có nói thêm với tôi là " sau 3 tháng chúng tôi sẽ cứu xét lại tùy theo khả năng của anh để sắp xếp cho đúng hạng bậc và lương bổng".

Tôi được đưa vào làm tại " Xưởng điện" thuộc "Phòng Thiết kế điện nước", ở đây ngoài 2 nam cán bộ làm trưởng và phó xưởng và một nữ cán bộ kỹ sư điện, tôi gặp tất cả khoảng 6-7 người anh em kỹ sư và cán sự trẻ, rất trẻ, hoặc ra trường được một vài năm hoặc vừa mới ra trường. Tôi không biết và cũng không nhớ rõ tất cả các phần việc của " Xưởng điện" cũng như hệ thống tổ chức của toàn Viện Thiết kế và Quy hoạch tổng quát. Tôi chỉ nhớ là mỗi người anh em chúng tôi được giao cho từng đồ án : một xấp bản vẽ kiến trúc về một khu nhà hay một cơ sở nào đó, hoặc xây cất mới, hoặc cải tiến lại. Thường các đồ án này xuất phát từ bên kiến trúc, sau khi phần kiến trúc được chấp thuận rồi thì các bản vẽ được giao qua các phần kế tiếp như kết cấu (bê tông), điện, nước,...

Người trưởng hay phó xưởng khi giao một hồ sơ đồ án cho một người nào trong anh em chúng tôi thường chỉ nói vỏn vẹn một câu : "Anh phụ trách cái này". Hai người trưởng phó xưởng thường chỉ có mặt vào đầu giờ và cuối giờ. Đầu giờ buổi sáng dùng để giao việc như trên cho anh em cuối giờ buổi chiều dùng để hỏi mỗi người "anh làm tới đâu rồi". Đầu giờ buổi trưa thì cả xưởng phải có mặt để nghe đọc báo, báo do Viện mua sẵn và mỗi buổi trưa độ nửa giờ đồng hồ tất cả anh em trong xưởng ngồi lại rồi một người đọc to lên từng bài báo cho mọi người nghe. Riêng cô nữ kỹ sư thì không thấy được giao phó đồ án nào mà chỉ thấy phụ trách các phần văn phòng phẩm, như yếu phẩm,... cho cả xưởng. Thỉnh thoảng người trưởng hay phó xưởng đi công tác vắng chúng tôi được lệnh nạp bản vẽ và hồ sơ đồ án nháp cho cô nữ kỹ sư này để ký thay.

Những ngày đầu khi tôi mới vào làm, thật hầu như tôi cầm như hến. Dần dà các anh em trẻ cũng nói cho tôi hay cái cách và không khí làm việc ở đây. Lật xấp bản vẽ kiến trúc ra rồi tự mình suy nghĩ làm thế nào thì làm, cho đến khi nào có hồ sơ hay bản vẽ nháp cho hệ thống điện thì nạp lên cho trưởng phó xưởng kiểm soát. Nếu có thắc mắc hay cần hỏi gì thì rán mà tìm câu trả lời chứ trưởng và phó xưởng không trả lời. Bổn phận chúng tôi là làm và chuẩn bị trả lời hoặc giải thích các thắc mắc và câu hỏi của trưởng phó xưởng chứ không phải ngược lại.

Thật tình mà nói, nhiều anh em trẻ mới ra trường, chưa đọc được hết các bản vẽ kiến trúc, nhìn các bản vẽ chưa hình dung ra được tòa nhà hình dáng thế nào, mặt tiền mặt hậu mặt cắt ra sao, chưa thể mường tượng được chỗ nào sẽ có đà bêtông vắt ngang vắt dọc, làm sao mà họ có thể thiết kế hệ thống điện bên trong một tòa nhà như vậy, làm sao có thể chạy dây, đặt bóng đèn, đặt công tắc ở những vị trí thích hợp? Tất cả hệ thống điện bên trong này còn phải theo đúng qui phạm quitrình

của nhà nước và cuối cùng còn phải chiết tính vật liệu cần thiết. Bảng tồn kho, các qui cách vật liệu là những thứ bí mật của nhà nước, chúng tôi không có quyền biết tới. Qui phạm đòi hỏi phải xài vật liệu thích hợp cho các nhu cầu đặc biệt, ví dụ phải xài dây và bóng đèn loại "chống cháy và chống nổ" trong các kho chứa xăng dầu, ví dụ phải đặt công tắc an toàn ở phía ngoài cửa buồng tắm, ...qui cách các vật liệu này có ghi ở trong sách (dịch của Liên xô) nhưng anh em chúng tôi chưa hề được biết là trong kho và trong nước có hay không.

Thiết kế thì cứ làm, và mỗi người chúng tôi đều phải nhớ là năng suất mỗi người, mỗi xưởng, được đo bằng cách đếm số bản vẽ. Số bản vẽ càng nhiều, năng suất càng cao. Do đó mỗi người mỗi đồ án đều nặn óc nghĩ ra cho nhiều "voi" để vẽ cho hết các trang "giấy thừa". Một bức vách thay vì chỉ cần một hình vẽ nhỏ là đủ, chúng tôi cố vẽ ra nhiều mặt, cắt tới cắt lui, lại vẽ với tỉ lệ xích lớn, viết chữ thật to. Anh em bên các xưởng khác chắc cũng làm như thế vì có nhiều hình vẽ các cửa sắt xếp, cửa đi, cửa sổ lá sách đã được phóng đại rất đẹp từ các hình vẽ mẫu. Cứ vài hôm người trưởng phó xưởng đi ngang thấy anh em còng lưng trên bàn vẽ, xáp lại hỏi "sao, được mấy tấm bản vẽ?!".

Gặp nhau và cùng làm việc với nhau mỗi ngày, anh em chúng tôi dễ trở nên thân nhau. Tôi đem kinh nghiệm và hiểu biết hơn 10 năm của mình ra giúp anh em, mỗi đồ án góp ý cho anh em biết nên làm thế nào, nên bắt đầu từ đâu,...Riết rồi anh em có gì cứ đến hỏi tôi mà không chịu hỏi trưởng phó xưởng, và rồi đến cái lúc có thể nói là đối với anh em, tôi nói thì họ nghe mà trưởng phó xưởng nói thì họ không nghe.

Tôi thấy nguy hiểm, bởi vì mình đã muốn là tìm chỗ yên thân, hòa lẫn vào đám đông, mà bây giờ trong xưởng - tuy chỉ tổng cộng không quá 10 người - thiên hạ đang nhìn tôi mình. Thêm vào đó, mỗi trưa cầm cái chén và đôi đũa đi qua bên kia đường để ăn cơm trong căng-tin của sở tôi cứ âm thầm nuốt nước mắt. Rồi những lúc ngồi uống cà phê lề đường nhìn cuộc đời trôi qua trước mặt, tôi thấy mình không chịu đựng nổi. Tôi đã dợm tìm cách thay đổi công việc.

Chưa hết thời gian khế ước 3 tháng tôi được chuyển sang "Phòng Quản lý kỹ thuật". Phòng này lúc đó ngoài người cán bộ trưởng phòng chỉ có 2 "cây thuộc loại cổ thụ" là các anh Đoàn Hữu Khải (KTS) và Trần Đăng Khoa (KSCC). Anh Khải lo về kiến trúc còn anh Khoa lo về bê tông. Tôi được đưa vào đây để lo phần điện. Phòng Quản lý kỹ thuật là nơi kiểm soát & duyệt xét tất cả hồ sơ bản vẽ kỹ thuật do các xưởng thiết kế làm, sau đó mới lên tới Viện trưởng ký để cho hồ sơ "xuất viện". Hồ sơ bản vẽ không qua được cái ải này thì không được trình lên Viện trưởng mà phải hoàn về các xưởng liên hệ để hoặc sửa đổi, hoặc bổ túc, hoặc làm lại toàn bộ. Dĩ nhiên phần làm lại này sẽ không được tính vào năng suất nữa vì đã tính rồi, do đó mà cái phòng này là nơi nhiều đụng chạm xảy đến.

Sau nhiều lần gay cấn, phòng Quản lý kỹ thuật lãnh thiết kế toàn bộ một đồ án, bao gồm từ kiến trúc, đến kết cấu và điện nước, coi như dùng để làm đồ án mẫu cho các xưởng. Tôi không nhớ rõ chi tiết đồ án này, nhưng nhớ rõ một kỷ niệm vừa đau đớn vừa nhớ đời như sau. Đúng ra đây chỉ là kỷ niệm gián tiếp của tôi và một số người khác, và là kỷ niệm trực tiếp của anh ĐHKhải. (Có nhớ sai xin anh Khải ở Alberta, Canada và anh Khoa ở Úc làm ơn bổ khuyết giùm). Đồ án cũng lập cho việc xây cất một khu nhà dùng để làm cơ xưởng biến chế hay sản xuất gì đó. Đầu tiên anh Khải lo phần kiến trúc, qua các giai đoạn sơ phác, sơ khởi,... gì gì nữa. Cuối cùng trong phần chi tiết, khu nhà có một hàng máng xối nằm dọc theo một phần mái ngói, nếu không có máng xối thì nước mưa trên mái sẽ đổ xuống theo mái nhà và đổ sang phần đất nằm bên kia hàng rào thuộc một khu nhà khác. Chuyện này được bàn cãi sôi nổi nhiều lần và một lần anh Khải đối diện thảo luận với viên phó phòng Thiết kế. Viên phó phòng muốn hủy bỏ hàng máng xối này để giảm chi phí (và chắc cũng cố tìm một chi tiết nào để xen ý kiến mình vô), anh Khải không chịu và dùng mọi lý lẽ cũng như điều kiện kỹ thuật để giải thích và trình bày. Viên phó phòng, không biết nghe có lọt lỗ tai không nhưng chắc là cãi không lại anh Khải, thành ra cuối cùng phang một câu, đại ý như thế này : "Các anh cứ viện lý do kỹ thuật, nhưng các anh phải nhớ rằng luôn luôn chúng ta phải làm theo đúng lời dạy của bác và đảng"!! Trời đất!

Bây giờ ngồi nghĩ và viết lại mà

tiếp theo trang 12